

ARTYKUŁ / ARTICLE

Interesujące chrząszcze (Coleoptera) Puszczy Kozienickiej

Interesting beetles (Coleoptera) of the Kozienicka Forest

Aleksandra RUTKA¹, Marek MIŁKOWSKI², Tomasz MOKRZYCKI^{3*}

¹ Koło Naukowe Leśników, ul. Nowoursynowska 159/34, 02-776 Warszawa, e-mail: rutka.o12@gmail.com

² ul. Królowej Jadwigi 19 m. 21, 26–600 Radom, e-mail: milkowski63@wp.pl

^{3*} Instytut Nauk Leśnych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
Nowoursynowska 159/34, 02-776 Warszawa, e-mail: tomasz_mokrzycki@sggw.edu.pl (*autor korespondencyjny)

ABSTRACT. The research was carried out in various parts of the Kozienicka Forest. Various methods of observing and collecting beetles were used (traps, entomological net, looking at flowers, tree trunks). Eighteen species of beetles considered rare were identified. Seven species of beetles are new to the Kozienicka Forest.

KEY WORDS: insects, faunistic records, traps, Central Poland.

Wstęp

Puszcza Kozienicka położona jest w dwóch krainach – Nizinie Mazowieckiej i Wyżynie Małopolskiej. Stan poznania chrząszczy tego obszaru jest zróżnicowany. Niektóre rodziny są lepiej poznane i doczekały się opracowań np. Aderidae (MIŁKOWSKI 2022), Buprestidae (GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2008, MIŁKOWSKI 2017a), Cerambycidae (MIŁKOWSKI 2004, MIŁKOWSKI i in. 2008b, MIŁKOWSKI 2021), Ciidae (KRÓLIK i MIŁKOWSKI 2025), Cleridae (MIŁKOWSKI 2020), Dermestidae (MIŁKOWSKI i RUTA 2008), Hydrophiloidea i Byrrhoidea (GREŃ i in. 2023), Latridiidae (PLEWA i MIŁKOWSKI 2018), Scarabaeoidea (SIEKIERSKI 2003, BIDAS i MIŁKOWSKI 2005, MIŁKOWSKI i in. 2008a, PYŚNIAK 2017). Dane o występowaniu m.in. w Puszczy Kozienickiej chrząszczy z nadrodziny Hydrophiloidea i rodziny Hydraenidae podali PRZEWOŻNY i MIŁKOWSKI (2004). Pozostałe rodziny są poznane wrywkowo, niektóre są w trakcie opracowywania.

W pracy wykorzystano dane o nowych i interesujących gatunkach chrząszczy z badań przeprowadzonych w ramach pracy dyplomowej (RUTKA 2025) oraz z obserwacji Marka MIŁKOWSKIEGO.

Teren badań

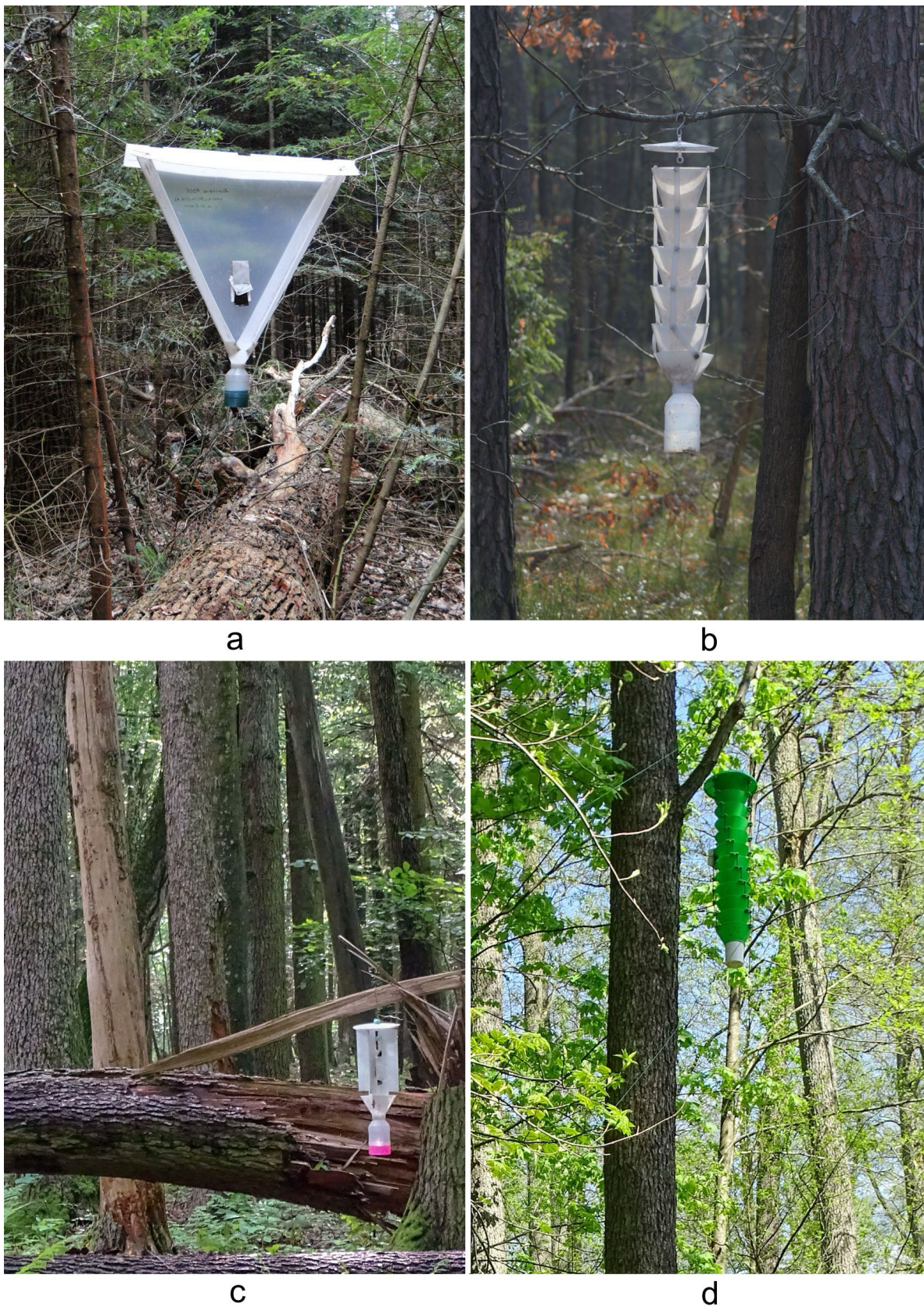
Obserwacje chrząszczy prowadzono w Nadleśnictwie Kozienice (w leśnictwach: Januszno, Jaśce, Maciejowice i Przejazd), Nadleśnictwie Zwolen (leśnictwo Wilczy

Bór), rezerwatach: Brzeźniczka, Krępiec, Leniwa, Ponty im. T. Zielińskiego, Ponty-Dęby, Zagożdżon i Załamanek oraz w wybranych lokalizacjach na terenie Puszczy Kozienickiej.

Material i metody

Materiał zbierano na upatrzonego, metodą czerpania, a także z wykorzystaniem pułapek feromonowych IBL-2, IBL-3 i IBL-5 oraz pułapki Lindgrena (zielona) (ryc.). W pułapkach feromonowych IBL-3 umieszczone były syntetyczne feromony: Acumodor na kornika ostrozębnego *Ips acuminatus* (GYLL.), Ipsodor na kornika drukarza *Ips typographus* (L.), Tomodor na cetyńce *Tomicus* spp., Trypodor na drwalnika paskowanego *Trypodendron lineatum* (OLIV.) Ten rodzaj pułapek został wykorzystany w przygotowaniu pracy inżynierskiej w Nadleśnictwie Kozienice i leśnictwie Januszno (RUTKA 2025). Część materiału zebrana przy użyciu pułapek feromonowych podczas badań 1 autora (AR), a nieuwzględniona w niniejszej pracy, będzie wykorzystana w innych opracowaniach.

Podczas badań w rezerwatach korzystano z zezwoleń wydanych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie (WPN-I.6205.65.2015.AZ, WPN-I.6205.75.2020.AZ.3, WPN-I.6205.152.2025.MDA).

Ryc. Rodzaje pułapek wykorzystywanych w badaniach w Puszczy Kozienickiej: a – IBL-2, b – IBL-3, c – IBL-5, d – pułapka Lindgrena (fot.: a, c, d – M. MIŁKOWSKI, b – A. RUTKA)

Fig. Types of traps used in research in the Kozienicka Forest: a – IBL-2, b – IBL-3, c – IBL-5, d – Lindgren funnel trap (photo: a, c, d – M. MIŁKOWSKI, b – A. RUTKA)

Przyjęto następujące skróty: MM – Marek MIŁKOWSKI, TM – Tomasz MOKRZYCKI, AR – Aleksandra RUTKA, f – feromon, leśn. – leśnictwo, PK – Puszcza Kozienicka, rez. – rezerwat.

Wykaz gatunków

Anthicidae

Anthicus antherinus (LINNAEUS, 1760)

- Nadl. Zwoleń, leśn. Wilczy Bór, oddz. 119d (EB39), 14 VIII 2017, kilka exx., pośród gnijącego chleba i ziaren zbóż, poletko myśliwskie, leg. et det. MM.
Nowy gatunek dla PK.

Mecynotarsus serricornis (PANZER, 1796)

- Nadl. Kozienice, leśn. Przejazd, oddz. 73g (EC20), 14 VIII 2021, 1 ex., ad lucem, na drodze leśnej w otoczeniu lasu mieszanego, świeżego, leg. et det. MM.
Nowy gatunek dla PK.

Notoxus trifasciatus ROSSI, 1792

- Bąkowiec (EC50), 2 VII 2014, 1 ex., na stacji kolejowej, leg. et det. MM.
Nowy gatunek dla PK.

Cleridae

Tillus elongatus (LINNAEUS, 1758)

- Nadl. Kozienice, leśn. Jaśce, oddz. 91g (EC20), 8 VI-10VII 2023, 1 ex., pułapka Lindgrena (zielona) na olszy – brzeg Ostrownicy, leg. et det. MM;
- Nadl. Kozienice, leśn. Januszno, oddz. 97c (EC30), V 2024, 1 ex., pułapka IBL-3, f. Acumodor, leg. AR, det. TM;
- Zwoleń, park podworski (EB49), 4 VI 2023, 1 ex., z czerpakowania runa, leg. et det. MM.
Gatunek podawany z PK przez MIŁKOWSKIEGO (2020).

Corylophidae

Clypastarea reitteri BOVESTEAD, 1999

- Rez. Ponty-Dęby (EC20), 11 V 2021, 1 ex., z czerpakowania runa i podszytu w świetlistej dąbrowie, leg. MM, det. R. RUTA.
Gatunek stosunkowo niedawno podany z Dąbrowy Kozłowskiej (EC10) w PK jako nowy dla Polski (RUTA in. 2010).

Derodontidae

Laricobius erichsoni ROSENHAUER, 1846

- Nadl. Kozienice, leśn. Januszno, (EC 30), V 2024, pułapka IBL-3, oddz. 135g, 1 ex., f. Tomodor, 1 ex., f. Trypodor, oddz. 150f, 1 ex., f. Tomodor, leg. AR, det. TM.
Chrząszcz podany z rez. Ponty im. T. Zielińskiego (EC20) w PK (MIŁKOWSKI 2017b).

Endomychidae

Leiestes seminiger (GYLLENHAL, 1808)

- Rez. Zagożdżon (EC30), 24 V-28 VI 2021, 1 ex., pułapka IBL-5 na dziuplastym grabie, leg. et det. MM.
Nowy gatunek dla PK.

Eucnemidae

Isorhipis marmottani (BONVOULOIR, 1871)

- Kieszek (EC20), 13-14 VII 2011, 4 exx., 6 VII 2012, 1 ex., na leżącym, zbutwiałym, pozbawionym kory pniu osiki, leg. et det. MM;
- Rez. Załamanek (EC20), 27 VI – 22 VII 2020, 1 ex., pułapka IBL-5 – złom olchowy, leg. et det. MM;
- Rez. Brzeźniczka (EC30), 13 V-14 VI 2018, 1 ex., pułapka IBL-2, leg. et det. MM;
- Nadl. Kozienice, leśn. Januszno, (EC 30), pułapka IBL-3, VI 2024, oddz. 97c, 11 exx., f. Acumodor, 3 exx., f. Tomodor, oddz. 135g, 1 ex., f. Trypodor, oddz. 150, 1 ex., f. Tomodor, VII 2024, oddz. 97c, 2 exx., f. Acumodor, leg. AR, det. TM.
Nowy gatunek dla PK.

Melandryidae

Phryganophilus auritus MOTSCHULSKY, 1845

- Nadl. Kozienice, leśn. Januszno, (EC 30), V 2024, pułapka IBL-3, f. Trypodor, oddz. 135g, 1 ex., oddz. 150f, 1 ex., leg. AR, det. TM.
Gatunek podawany z Wojciechowa (EC10) w PK (MIŁKOWSKI i SUĆKO 2015).

Mycetophagidae

Mycetophagus ater (REITTER, 1879)

- Rez. Brzeźniczka (EC30), 14 VI-30 VI 2018, 1 ex., pułapka IBL-2, leg. et det. MM;
- ok. Rez. Ciszek (EC20), 12 V 2011, kilka exx., na hubie – pień martwej brzozy, leg. et det. MM;
- Rez. Krępiec (EC40), 4 VIII 2013, 1 ex., wśród grzybów, zmurszały pień grabu, leg. et det. MM;

- Łuczynów Nowy (EC31), 2 IX 2017, 1 ex., na grzybie – pień martwej jarzębiny w łągu olchowym, leg. et det. MM;
 - Rez. Ponty im. T. Zielińskiego (EC20), 15 V–9 VI 2016, 2 exx., pułapka IBL-2, leg. et det. MM;
 - Nadl. Kozienice, leśn. Januszno (EC30), V 2024, pułapka IBL-3, oddz. 97c, 2 exx., f. Acumodor, 7 exx., f. Ipsodor, oddz. 100g, 2 exx., f. Trypodor, leg. AR, det. TM.
- Chrzaszcz wykazany z kilku stanowisk na terenie PK (RUTA in. 2012).

Nosodendridae

Nosodendron fasciculare (OLIVIER, 1790)

- Rez. Zagożdżon (EC30), 8 VIII 2004, 4 exx., przy wyciekającym soku w pniu wiązu, leg. et det. MM;
 - Nadl. Kozienice, leśn. Januszno, oddz. 141g (EC30), V 2024, 1 ex., pułapka IBL-3, f. Trypodor, leg. AR, det. TM.
- Nowy gatunek dla PK.

Scarabaeidae

Protaetia aeruginosa (DRURY, 1770)

- Bartny Kąt (EC20), 6 VI 2020, 1 ex., na drodze leśnej, obs. et det. MM;
- Nadl. Kozienice, leśn. Jaśce, oddz. 80c (EC20), 18 II 2024, 1 ex. (szczątki), w szyi korzeniowej wypróchniałego, starego dębu, obs. et det. MM;
- Nadl. Kozienice, leśn. Jaśce, oddz. 91a (EC20), 29 VI 2025, 1 ex., na poboczu drogi, obs. et det. MM;
- Rez. Jedlnia (EB29), 15 VII 2006, 1 ex., martwy, pod starym dębem, obs. et det. MM;
- Kozienice (EC31), 18 VIII 2019, 1 ex. (szczątki), skraj boru sosnowego przy nasypie kolejowym, obs. et det. MM;
- Kozłów (EC10), 20 V 2014, 1 ex. (szczątki), w pobliżu starych dębów, obs. et det. MM;
- ok. Rez. Leniwa (EC20), 12 VII 2020, 1 ex., martwy, obs. et det. MM;
- Rez. Pionki (EC30), 2 I 2018, 1 ex. (szczątki), w dziupli starego dębu, obs. et det. MM;
- Rez. Ponty-Dęby (EC20), 5 VI–6 VIII 2022, 3 exx., świetlista dąbrowa; 14 VII 2024, 1 ex., martwy, obs. et det. MM.

Chrzaszcz podawany z PK (SIEKIERSKI 2003, BIDAS i MIŁKOWSKI 2005).

Tenebrionidae

Cteniopos sulphureus (LINNAEUS, 1758)

- Bąkowiec Kolonia (EC40), 2 VII 2014, 14 exx., na kwiatach rzedy żółtej *Reseda lutea* L. – przy torach kolejowych, leg. et det. MM;
- Rez. Brzeźniczka (EC30), 2 VII 2014, 1 ex., na kwiatach z rodziny baldaszkowatych, leg. et det. MM;
- Jedlnia-Letnisko (EB29), 3 VII 2010, 1 ex., ziołorośla na nasypie kolejowym, leg. et det. MM;
- Nadl. Kozienice, leśn. Jaśce, oddz. 91a (EC20), 14 VII 2024, 1 ex., na kwiatach baldaszkowatych przy drodze leśnej, leg. et det. MM;
- Sieciechów (EC40), 2 VII 2014, 13 exx., 25 VII 2020, kilka exx., na kwiatach w pobliżu stacji kolejowej, leg. et det. MM;
- Słowiki Nowe (EC40), 2 VII 2014, 2 exx., 25 VII 2020, 1 ex., na kwiatach baldaszkowatych, skraj boru sosnowego, leg. et det. MM;
- Wilczkowice Górne (EC32), 18 VII 2021, 1 ex., na kwiatach baldaszkowatych, skraj łągu, leg. et det. MM.

Nowy gatunek dla PK.

Neomidia haemorrhoidalis (FABRICIUS, 1787)

- Adolfin (EB29), 2 III 2019, 1 ex., pod korą spróchniałej osiki, leg. et det. MM;
 - ok. Rez. Brzeźniczka (EC30), 18 VII 2004, 2 exx., w hubie na brzozie, leg. et det. MM;
 - Brzózka (EC21), 30 I 2005, 1 ex., z larwy w hubie zebranej 12 XI 2004, leg., cult. et det. MM;
 - Rez. Jedlnia (EB29), 11 XI 2004, 1 ex., w hubie, leg. et det. MM;
 - Molendy (EC40), 11 X 2007, 1 ex., w grzybie na pniu brzozy, leg. et det. MM.
- Nowy gatunek dla PK.

Platydema dejeanii LAPORTE et BRULLÉ, 1831

- Nadl. Kozienice, leśn. Maciejowice, oddz. 154b (EC31), 27 VII 2020, 1 ex., na drewnie brzozy o zmierzchu, leg. et det. MM;
- Nadl. Kozienice, leśn. Januszno, oddz. 135g (EC30), VI 2024, 1 ex., pułapka IBL-3, f. Trypodor, leg. AR, det. TM;
- Rez. Leniwa (EC20), 29 IX 2025, 1 ex., w zmurzonym porku brzozy *Fomitopsis betulina* (BULL.) B.K. CUI, M.L. HAN & Y.C. DAI – pień brzozy, leg. et det. MM;
- Rez. Ponty-Dęby (EC20), 28 VI 2023, 3 exx., na pniu starej, spróchniałej jodły, leg. et det. MM;
- Rez. Ponty im. T. Zielińskiego (EC20), 15 V–9 VI 2016, 1 ex., pułapka IBL-2, leg. et det. MM;

- Rez. Zagożdżon (EC30), 9 VIII 2003, 1 ex., pod korą pnia martwego dębu; 22 V 2011, 1 ex., na martwicy pnia grabu, 28 VI 2025, 1 ex., w żółciaku siarkowym *Laetiporus sulphureus* (BULL.) na powalonym dębie, leg. et det. MM;
 - Rez. Załamanek (EC20), 9 VII 2020, 1 ex., pod korą złomu sosnowego; 17 VIII 2024, 1 ex., pod korą martwej sosny, 3 VIII 2025, 2 exx., w spróchniałej hubie na pniu złomu olchowego, leg. et det. MM.
- Nowy gatunek dla PK.

Pseudocistela ceramboides (LINNAEUS, 1758)

- Rez. Brzeźniczka (EC30), 17 VII 2004, 1 ex., u podstawy dębu, leg. et det. MM;
- Rez. Ciszek (EC20), 15 VI 1995, 1 ex., w trawie na drodze leśnej, las mieszany, leg. et det. MM;
- Rez. Jedlnia (EB29), VII 2011, 1 ex., w dziupli, pień starego dębu, leg. et det. MM;
- Łuczynów Nowy (EC31), 6 VII 2017, 1 ex., obok dziupli w starym dębie, leg. et det. MM;
- Kieszek (EC20), 15 VI 2005, 1 ex., na pniaku sosnowym, leg. et det. MM;
- Marianów (EC21), 5 VII 1997, 1 ex., ad lucem, na skraju wsi, leg. MM, J. SIEKIERSKI;
- Świerże Górne (EC32), 7 VI 2009, 1 ex., na zrębie sosnowym, leg. et det. MM;
- Rez. Załamanek (EC20), 27 VI-2 VII 2020, 1 ex., pułapka IBL-5 na złomie olchowym, leg. et det. MM;
- Nadl. Kozienice, leśn. Januszno, oddz. 97c (EC30), V 2024, 1 ex., pułapka IBL-3, f. Acumodor, leg. AR, det. TM.

Gatunek podany z Sewerynowa (EC21) przez BURAKOWSKIEGO i in. (1987).

Trogidae

Trox cadaverinus ILLIGIER, 1801

- Rez. Brzeźniczka (EC30), 11 VI-30 VI 2020, 1 ex., pułapka IBL-3 w koronie dębu, leg. et det. MM.
- Nowy gatunek dla PK.

Trogossitidae

Nemozoma elongatum (LINNAEUS, 1761)

- Nadl. Kozienice, leśn. Januszno, (EC 30), pułapka IBL-3, oddz. 141g, f. Acumodor, IV 2024, 1 ex., V 2024, 1 ex., V 2024, oddz. 97c, 2 exx., f. Acumodor, 1 ex., f. Ipsodor, leg. AR, det. TM.

Gatunek podawany z kilku stanowisk w PK (MIŁKOWSKI i in. 2019).

Dyskusja i podsumowanie

W trakcie badań wykazano 18 gatunków chrząszczy uznanych przez autorów za interesujące. Dziesięć gatunków: *Anthicus antherinus*, *Isorhipis marmottani*, *Leiestes seminiger*, *Mecynotarsus serricornis*, *Nosodendron fasciculare*, *Notoxus trifasciatus*, *Cteniopus sulphureus*, *Neomidia haemorrhoidalis*, *Platydemia dejeanii* i *Trox cadaverinus* to chrząszcze nowe dla Puszczy Kozienickiej.

Zaobserwowane chrząszcze (poza *Protaetia aeruginosa*, *Mycetophagus ater*, *Phryganophilus auritus*, *Nemozoma elongatum* i *Tillus elongatus*) należą do rodzin, które do tej pory nie doczekały się opracowania na badanym obszarze. Z wykazanych nowych gatunków, 6 zostało odłowionych wyłącznie metodą na upatrzonego, 2 tylko do pułapek, pozostałe 3 na upatrzonego i do pułapek. Taki układ może mieć związek z ich biologią. Na przykład *Cteniopus sulphureus* jest gatunkiem antofilnym, aktywnym w ciągu dnia, dlatego wszystkie osobniki były zaobserwowane na roślinach (głównie na kwiatkach), *Isorhipis marmottani* prowadzi bardziej skryty tryb życia, w rezultacie tylko pięć osobników został zaobserwowanych metodą na upatrzonego, 20 pozostałych odłowiło się do pułapek. Wyłącznie do pułapek z syntetycznymi feromonami odławiał się w Puszczy Kozienickiej *Laricobius erichsoni* (MIŁKOWSKI 2017b, RUTKA 2025).

Obserwacje autorów potwierdzają konieczność stosowania różnych metod odłowów chrząszczy, co zwiększa szanse na wykazanie gatunków nowych dla badanego obszaru.

SUMMARY

The research identified 18 species of beetles considered rare. Ten species: *Anthicus antherinus*, *Isorhipis marmottani*, *Leiestes seminiger*, *Mecynotarsus serricornis*, *Nosodendron fasciculare*, *Notoxus trifasciatus*, *Cteniopus sulphureus*, *Neomidia haemorrhoidalis*, *Platydemia dejeanii* and *Trox cadaverinus* are new to the Kozienicka Forest.

The observed beetles (apart from *Protaetia aeruginosa*, *Mycetophagus ater*, *Phryganophilus auritus*, *Nemozoma elongatum* and *Tillus elongatus*) belong to families that have not yet been studied in the Kozienicka Forest. Some of the new species for the Kozienice Forest were observed on flowers (*Cteniopus sulphureus*), tree trunks (*Nosodendron fasciculare*), in the fruiting bodies of tree fungi (*Neomidia haemorrhoidalis*), others in traps, also with synthetic pheromone (*Isorhipis marmottani*, *Trox cadaverinus*).

The authors' observations confirm the need to use various methods of beetle inventory, which increases the chances of detecting species new to the study area.

PIŚMIENNICTWO

- BIDAS M., MIŁKOWSKI M. 2005. Chrząszcze nadrodziny Scarabaeoidea okolic Radomia. Kulon, **10** (1-2): 3-11.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1987. Chrząszcze – Coleoptera. Cucujoidea, część 3. Katalog Fauny Polski, **23**, 13: 1-278.
- GREŃ C., MIŁKOWSKI M., PRZEWOŻNY M. 2023. Chrząszcze wodne (Coleoptera: Adephaga, Hydrophiloidea, Byrrhoidea) Radomia i jego okolic wraz z Puszcą Kozienicką. Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu – Przyroda, **29** (online 001): 1-31.
- GUTOWSKI J.M., MIŁKOWSKI M. 2008. Bogatkowate (Coleoptera: Buprestidae) Puszczy Kozienickiej. Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody, **27** (2): 49-85.
- KRÓLIK R., MIŁKOWSKI M. 2025. Ciidae (Coleoptera) Puszczy Kozienickiej i okolic Radomia. Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu – Przyroda, **31** (online 008): 1-16.
- MIŁKOWSKI 2004. Kózkowate Cerambycidae (Coleoptera) Puszczy Kozienickiej. Kulon, **9** (1): 81-116.
- MIŁKOWSKI M. 2017a. Nowe gatunki bogatkowatych Buprestidae (Coleoptera) w Puszczy Kozienickiej. Wiadomości Entomologiczne, **36** (4): 241-251.
- MIŁKOWSKI M. 2017b. Nowe stanowisko *Laricobius erichsoni* ROSENHAUER, 1846 (Coleoptera, Derodontidae) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **36** (4): 243-244.
- MIŁKOWSKI M. 2020. Przetraskowate (Coleoptera: Cleridae) Puszczy Kozienickiej i okolic Radomia. Wiadomości Entomologiczne, **39** (3): 38-43.
- MIŁKOWSKI M. 2021. Nowe dla Puszczy Kozienickiej i rzadko spotykane gatunki Cerambycidae (Coleoptera). Wiadomości Entomologiczne, **40** (4): 10-12.
- MIŁKOWSKI M. 2022. Aderidae (Coleoptera) Puszczy Kozienickiej i okolic Radomia. Wiadomości Entomologiczne, **41** (3): 3-4.
- MIŁKOWSKI M., KUROWSKI M., BIDAS M. 2008a. Pachnica dębowa *Osmoderma eremita* (SCOPOLI, 1763) (Coleoptera: Scarabaeidae) w Puszczy Kozienickiej. Kulon, **13**: 116-118.
- MIŁKOWSKI M., PIĄTEK W., TATUR-DYTKOWSKI J. 2008b. Nowe dla Puszczy Kozienickiej i rzadko spotykane gatunki Cerambycidae (Coleoptera). Wiadomości Entomologiczne, **27** (1): 17-22.
- MIŁKOWSKI M., RUTA R. 2008. Skórnikowate (Coleoptera: Dermestidae) okolic Radomia. Wiadomości Entomologiczne, **27** (1): 9-15.
- MIŁKOWSKI M., SUĆKO K. 2015. Tetratomidae i Melandryidae (Coleoptera: Tenebrionoidea) okolic Radomia. Wiadomości Entomologiczne, **34** (2): 30-38.
- MIŁKOWSKI M., TATUR-DYTKOWSKI J., GUTOWSKI J.M., RUTA R., GRZYWOCZ J., KONWERSKI S., KRÓLIK R., KUBISZ D., LASOŃ A., MELKE A., OLBRYCHT T., SZOLTYS H., WANAT M. 2019. Trogossitidae, Lophocateridae, Peltidae and Thymalidae (Coleoptera: Cleroidea) of Poland: distribution, biology and conservation. Polish Journal of Entomology, **88** (3): 215-274.
- PLEWA R., MIŁKOWSKI M. 2018. Wymiecinkowate (Coleoptera: Latridiidae) Puszczy Kozienickiej i okolic Radomia. Wiadomości Entomologiczne, **37** (3): 139-158.
- PRZEWOŻNY M., MIŁKOWSKI M. 2004. Kałużnice (Coleoptera: Hydrophiloidea) i Hydraenidae (Coleoptera: Staphylinoidea) nowe dla Wyżyny Małopolskiej. Wiadomości Entomologiczne, **23** (3): 157-162.
- PYŚNIAK B. 2017. Koprofagiczne poświętniki (Coleoptera: Scarabaeoidea) zasiedlające lasy Nadleśnictwa Zwoleń. Praca inżynierska, Katedra Ochrony Lasu SGGW: 1-59.
- RUTKA A. 2025. Chrząszcze (Coleoptera) odławiane przez pułapki feromonowe w Nadleśnictwie Kozienice. Praca dyplomowa na kierunku Leśnictwo. Katedra Ochrony Lasu, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie: 1-37.
- RUTA R., KONWERSKI S., MIŁKOWSKI M., GAWROŃSKI R., KOMOSIŃSKI K., MELKE A., MARCZAK D. 2012. Nowe stanowiska Mycetophagidae (Coleoptera: Tenebrionoidea) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **31** (4): 274-287.
- RUTA R., GAWROŃSKI R., JAŁOSZYŃSKI P., MIŁKOWSKI M. 2010. Contribution to the knowledge of Corylophidae (Coleoptera: Cucujoidea) of Poland. Polish Journal of Entomology, **79**: 223-224.
- SIEKIERSKI J. 2003. Żuki [Scarabaeoidea, Coleoptera] północno-zachodniej części Puszczy Kozienickiej. Kulon, **8** (1): 89-96.

Wpłynęło: 26 sierpnia 2025
Zaakceptowano: 7 listopada 2025